

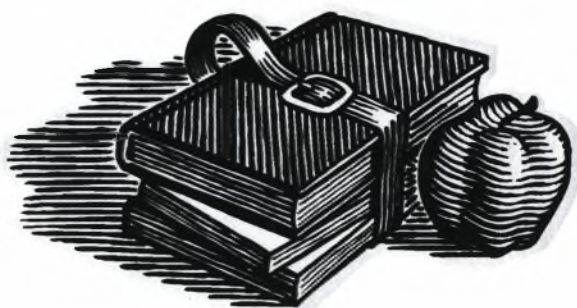

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Διπλωματική Εργασία

Ανησυχίες Καθηγητών Φυσικής Αγωγής

Υπεύθυνη συγγραφής: Καραμπέκου Αμαλία

Επιβλέπων Καθηγητής: Μάριος Γούδας

Ακαδημαϊκό Έτος 2002 - 2003

Ιούνιος 2003, Τρίκαλα.

αρ. εισ.Τ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 2782/1
Ημερ. Εισ.: 17-09-2004
Δωρεά: _____
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΤΕΦΑΑ
2003
ΚΑΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000075167

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	3
Abstract.....	4
Εισαγωγή.....	5
Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας.....	6
Σκοπός.....	9
Μεθοδολογία.....	9
Συμμετέχοντες.....	9
Ερευνητική Διαδικασία.....	11
Αποτελέσματα.....	11
Προσαρμογή ερωτηματολογίου TCQ- PE.....	11
Καταγραφή ανησυχιών.....	14
Συζήτηση – Συμπεράσματα.....	15
Βιβλιογραφία.....	19

ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Καραμπέκου Αμαλία
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ΤΕΦΑΑ

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας ήταν να προσαρμόσει το ερωτηματολόγιο ανησυχιών Teacher's Concerns Questionnaire – Physical Education (TCQ – PE; McBride, 1993) στα ελληνικά δεδομένα και να καταγράψει τις ανησυχίες φοιτητών και καθηγητών φυσικής αγωγής για τη διδασκαλία του μαθήματος της φυσικής αγωγής στο σχολείο. Οι συμμετέχοντες φοιτητές ήταν 205 άτομα, 88 φοιτητές και 117 φοιτήτριες με μέσο όρο ηλικίας 20.44 έτη, οι φοιτητές προέρχονταν από τα 4 τμήματα φυσικής αγωγής και από όλα τα έτη σπουδών. Οι συμμετέχοντες καθηγητές ήταν 184 άντρες και 149 γυναίκες με μέσο όρο ηλικίας 33.39 έτη και μέσο όρο προϋπηρεσίας 2.82 έτη. Η παραγοντική ανάλυση έδειξε ότι στο ερωτηματολόγιο διακρίνονται δύο παράγοντες (άμεσος και έμμεσος). Οι δείκτες εσωτερικής αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου ήταν ικανοποιητικοί. Οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε 2 ομάδες Α (καθηγητές φυσικής αγωγής) και Β (φοιτητές φυσικής αγωγής), η σύγκριση των οποίων έδειξε ότι οι φοιτητές είχαν σημαντικά υψηλότερες, τόσο άμεσες (με $F(538) = 26.5, p < .05$) όσο και έμμεσες (με $F(536) = 3.2, p < .001$) ανησυχίες σε σχέση με τους καθηγητές και ότι οι γυναίκες είχαν σημαντικά υψηλότερες έμμεσες ανησυχίες σε σχέση με τους άνδρες με $F(538) = 2.25, p < .05$. Συμπερασματικά, το ερωτηματολόγιο των ανησυχιών έδειξε ικανοποιητικά ψυχομετρικά στοιχεία, και ικανότητα διάκρισης μεταξύ φοιτητών και εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής. Παρόλα αυτά προτείνεται περαιτέρω βελτίωση, ώστε να αποκομίσει επιπλέον σημαντικές πληροφορίες ως προς τις δυσκολίες της διδασκαλίας του μαθήματος της φυσικής αγωγής.

Λέξεις κλειδιά: Ανησυχίες, καθηγητές φυσικής αγωγής, φοιτητές φυσικής αγωγής.

CONCERNS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS

Karabekou Amalia

University of Thessaly, Department of physical education and sports.

Abstract

The purpose of this study was to adapt the questionnaire of concerns Teacher' s Concerns Questionnaire – Physical Education (TCQ – PE; McBride, 1993) to the Greek setting and record the concerns of PE students and PE teachers for PE teaching at school. The students taken part in the study were 205, 88 male and 117 female at the average age of 20.44 from 4 PE Universities and all levels of PE education. There were 184 male teachers and 149 female teachers questioned in the study approximately aged 33.39 and with average teaching experience of 2.82 years. The factor analysis suggested that two factor (direct and indirect) were distinct in the questionnaire. The internal reliability index of the questionnaire was satisfactory. Participants were divided into two groups A (PE teachers) and B (PE students), and their comparison showed that the students had considerably higher direct ($F(538) = 26.5, p < .05$) and indirect ($F(536) = 3.2, p < .001$) concerns in comparison with the teachers. Additionally, female PE teachers had much higher indirect concerns compared to male teachers ($F(538) = 2.25, p < .05$). In conclusion, the analyses provide preliminary support for the psychometric properties of the questionnaire and distinction ability between students and teachers of physical education. Nevertheless, it is suggested further improvement in order to obtain additional information concerning the difficulties of PE teaching.

Key words: Concerns, physical education teachers, physical education students.

Εισαγωγή

Ο όρος «εκπαιδευτικός» είναι γενικός όρος που αναφέρεται σε μια επαγγελματική κατηγορία ατόμων που έχει κύριο καθήκον τη διδασκαλία και την αγωγή των παιδιών και των νέων. Η κοινωνία μεταβάλλεται και μαζί με αυτήν και το σχολείο. Οι μεταβολές αυτές αναγκαστικά αντανakλώνται και στο ρόλο του εκπαιδευτικού. Οι αλλαγές που διαδραματίζονται γύρω μας απαιτούν έναν εκπαιδευτικό ευέλικτο και προσαρμοστικό. Η συνεχής αύξηση της γνώσης και η ταχύτητα διακίνησης των πληροφοριών, από την άλλη, απαιτούν διαρκή ενημέρωση και επιμόρφωση. Όμως, η εκπαιδευτική τεχνολογία από μόνη της, είτε το θέλουμε είτε όχι, μεταβάλλει αποφασιστικά το ρόλο και τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού.

Οι νέες πρωτοβουλίες προγραμμάτων σπουδών ή αναλυτικών προγραμμάτων, η αυξανόμενη αξιολόγηση των μαθητών, οι εξωτερικές επιθεωρήσεις, ο συνεχώς αυξανόμενος βαθμός υπευθυνότητας, καθώς και το ολοένα μεγαλύτερο μέγεθος τάξεων προσθέτουν ανησυχίες που κάνουν τη φύση του επαγγέλματος πιο δύσκολη και υπεύθυνη (Meek & Behets, 1999).

Οι ανησυχίες έχουν από καιρό αναγνωριστεί ως προβληματικές συμπεριφορές στην αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, με αποτέλεσμα η έρευνα να έχει εστιάσει την προσοχή της τα τελευταία χρόνια σε αυτή τη περιοχή, και να θέλει να εντοπίσει τις αιτίες που προκαλούν τις διδασκαλικές ανησυχίες προτείνοντας τρόπους περιορισμού τους (Fuller, Parson & Watkins, 1974).

Λέγοντας «Ανησυχώ» για κάτι, σημαίνει ότι το σκέφτομαι συχνά και θέλω να κάνω κάτι για αυτό. Ο αυξημένος βαθμός ανησυχίας των εκπαιδευτικών για την διδασκαλία έχει συνδεθεί με την μειωμένη αποτελεσματικότητα. Ταυτόχρονα, οι ανησυχίες θεωρούνται και

ένας δείκτης της ανάγκης των εκπαιδευτικών να γίνουν πιο ικανοί (Fuller, Parsons & Watkins, 1974). Η διερεύνηση των ανησυχιών, τόσο των καθηγητών φυσικής αγωγής (ΚΦΑ) όσο και φοιτητών/τριών των τμημάτων επιστήμης φυσικής αγωγής και αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ) θα βοηθήσει στη δημιουργία προγραμμάτων σπουδών για την καλύτερη προετοιμασία φοιτητών, οι οποίοι αργότερα θα αποτελούν μελλοντικά το έμπυχο δυναμικό των σχολείων, για την μεθοδική διδασκαλία του μαθήματος της φυσικής αγωγής στα Ελληνικά σχολεία. Σκοπός λοιπόν της παρούσας εργασίας ήταν να δημιουργήσει αρχικά ένα ερωτηματολόγιο που να αξιολογεί τις ανησυχίες των καθηγητών φυσικής αγωγής στην ελληνική εκπαίδευση και στην συνέχεια να καταγράψει τις ανησυχίες φοιτητών και καθηγητών φυσικής αγωγής.

Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

Πρώτη η Francis Fuller όρισε τις διδασκαλικές ανησυχίες ως αντιληπτικά προβλήματα ή ανησυχίες από τους δασκάλους και πρότεινε ένα μοντέλο τριών επιπέδων - κλιμάκων:

- ✓ Στάδιο Αντίκτυπου (impact stage),
- ✓ Στάδιο Εγώ (self stage),
- ✓ Στάδιο Στόχου (task stage).

Το στάδιο Αντίκτυπου (impact stage): απεικονίζει την ανησυχία του δασκάλου για την εκμάθηση μαθητών, την αναγνώριση των κοινωνικών και συναισθηματικών αναγκών των μαθητών καθώς και τη διάγνωση των προβλημάτων. Το στάδιο Εγώ (self stage): αντιπροσωπεύει τις ανησυχίες για την επάρκεια και την επιβίωση του δασκάλου στο εκπαιδευτικό περιβάλλον καθ' όσον εκφράζει και την ανησυχία του για τον έλεγχο της τάξης. Οι δάσκαλοι θέλουν να είναι αρεστοί από τους μαθητές τους, είναι ανήσυχοι για την αξιολόγησή τους και εκφράζουν έναν ισχυρό φόβο για την αποτελεσματικότητα του στόχου

τους. Τέλος, το στάδιο Στόχου (task stage): αντιμετωπίζεται ως στάδιο της κυριότητας της διδασκαλίας και εξετάζει τις ανησυχίες για τη ρουτίνα και τους καθημερινούς στόχους της διδασκαλίας, τη συνεργασία με τους μαθητές, την έλλειψη εκπαιδευτικών υλικών και των χρονικών περιορισμών. Ο George (1978) κατασκεύασε το ερωτηματολόγιο Teacher Concerns Questionnaire (TCQ) βάσει του μοντέλου της Fuller, το οποίο δοκιμάστηκε σε διάφορες ειδικότητες εκπαιδευτικών. Για την ειδικότητα των καθηγητών φυσικής αγωγής το ερωτηματολόγιο προσαρμόστηκε ειδικά λόγω της διαφορετικότητας του διδακτικού αντικειμένου (Behets 1990; Boggess, McBride, & Griffey 1985; Wendt, Bain & Jackson, 1981).

Ο McBride (1993) χρησιμοποιώντας το πρότυπο ανησυχιών της Fuller, προσάρμοσε το ερωτηματολόγιο για καθηγητές φυσικής αγωγής. Η κατασκευή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε σε τρεις φάσεις. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου TCQ-PE δεν ανταποκρίθηκαν πλήρως στις τρεις περιοχές που όρισε η Fuller.

Η Hynes-Dusel (1999) προσπάθησε επίσης να μελετήσει και να εκφράσει τις ανησυχίες των καθηγητών φυσικής αγωγής σύμφωνα με την αναπτυξιακή θεωρία της Francis Fuller (1969). Τα στοιχεία συλλέχθηκαν χρησιμοποιώντας τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές διαδικασίες κατά τη διάρκεια του πρώτου ακαδημαϊκού εξαμήνου, την άνοιξη του 1997, σε φοιτητές φυσικής αγωγής. Είκοσι πέντε καθηγητές φυσικής αγωγής από δύο διαφορετικά πανεπιστήμια, που βρίσκονται στα βορειοανατολικά της Νέας Υόρκης, πήραν μέρος στην έρευνα. Συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο (TCQ-PE) σε τρεις φάσεις κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους στην διδασκαλία της φυσικής αγωγής. Και σε αυτή την έρευνα τα συμπεράσματα δεν υποστήριξαν το πρότυπο ανησυχίας της Francis Fuller.

Παρόμοια στην εργασία των Meek & Behets (1999) χρησιμοποιήθηκε δείγμα από Βέλγους και Άγγλους υπηρεσιακούς και μη καθηγητές Φυσικής Αγωγής. Τα αποτελέσματα των παραγοντικών αναλύσεων έδειξαν ότι ούτε το Βελγικό αλλά ούτε και το Βρετανικό δείγμα επιβεβαίωσε το μοντέλο ανησυχιών. Από τους συγγραφείς αυτό αποδόθηκε πιθανά σε κάποια πολιτιστική επίδραση, διότι μετά την παραγοντική ανάλυση εμφανίστηκαν τέσσερις (4) παράγοντες από τους οποίους μόνο η κλίμακα «αντίκτυπου» φόρτωνε όπως αναμενόταν. Παρατηρούν, επίσης, ότι σημαντικό ρόλο στην παραγοντική δομή του ερωτηματολογίου έπαιζε και το αν οι καθηγητές είχαν διδακτική εμπειρία.

Συνολικά, παρόλο που το ερωτηματολόγιο καταγραφής των ανησυχιών στις προηγούμενες μελέτες του εξωτερικού δεν ανταποκρίθηκαν στο μοντέλο της Fuller, δεν εντοπίστηκε στην βιβλιογραφία άλλο σχετικό εργαλείο μέτρησης. Λαμβάνοντας επιπλέον υπόψη την διαφορετικότητα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, του αναλυτικού προγράμματος φυσικής αγωγής και τις διαπολιτισμικές διαφορές, σε σχέση με τις προηγούμενες μελέτες, κρίθηκε απαραίτητη η προσαρμογή του ερωτηματολογίου στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα. Επιπλέον, μια καταγραφή των ανησυχιών καθηγητών και σπουδαστών φυσικής αγωγής θα μπορούσε να βοηθήσει στη δημιουργία αποτελεσματικότερων προγραμμάτων για την εκπαίδευση και επιμόρφωση Κ.Φ.Α., ώστε να μειωθούν τα επίπεδα ανησυχίας τους ως προς την διδασκαλία της φυσικής αγωγής.

Σκοπός

Ο σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να:

- (α) προσαρμόσει το ερωτηματολόγιο ανησυχιών TCQ – PE (McBride, 1993) στα ελληνικά δεδομένα.
- (β) συγκρίνει το επίπεδο ανησυχιών μεταξύ φοιτητών ΤΕΦΑΑ και καθηγητών φυσικής αγωγής. Οι ερευνητικές υποθέσεις ήταν ότι οι φοιτητές θα είχαν υψηλότερες ανησυχίες από τους καθηγητές με διδακτική εμπειρία.

Μεθοδολογία

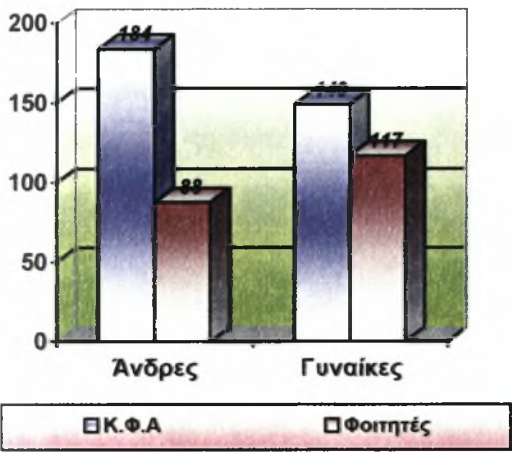
Συμμετέχοντες

Στην μελέτη συμμετείχαν 538 άτομα , τα οποία χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Την 1^η ομάδα αποτελούσαν οι ενδο-υπηρεσιακοί καθηγητές φυσικής αγωγής και τη 2^η ομάδα οι φοιτητές των ΤΕΦΑΑ. Η επιλογή των ατόμων έγινε τυχαία· σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και σε διαφορετικά μέρη, ώστε να υπάρχουν άτομα από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και κατ' επέκταση με διαφορετικές συνθήκες εργασίας και διαφορετικές ανάγκες.

Στην 1^η ομάδα οι συμμετέχοντες ήταν 333 άτομα εκ των οποίων οι 184 ήταν άντρες και οι 149 γυναίκες, με μέσο όρο ηλικίας τα 33.39 έτη και με μέσο όρο προϋπηρεσίας 2.82 έτη (0-25 έτη). Οι εκπαιδευτικοί ήταν καθηγητές φυσικής αγωγής της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

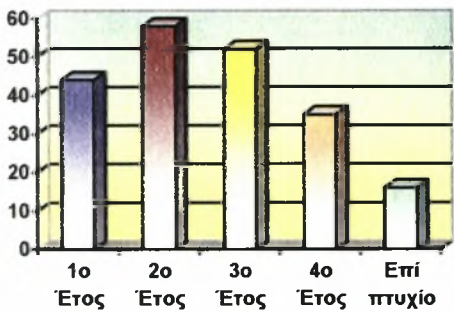
Στη 2^η ομάδα οι συμμετέχοντες φοιτητές ήταν 205 άτομα, 88 φοιτητές και 117 φοιτήτριες με μέσο όρο ηλικίας 20.44 έτη, οι φοιτητές/ τριες προέρχονταν από τα 4

πανεπιστημιακά τμήματα φυσικής αγωγής από όλα τα έτη σπουδών και από όλες τις ειδικότητες.

Σχήμα 1: Συμμετέχοντες φοιτητές ΤΕΦΑΑ και καθηγητές φυσικής αγωγής

Αναλυτικότερα 44 φοιτητές/ τριες ήταν στο Α' έτος, 58 φοιτητές/ τριες ήταν στο Β' έτος, 52 φοιτητές/ τριες ήταν στο Γ' έτος, 35 φοιτητές/ τριες ήταν στο Δ' έτος και μόλις 16 φοιτητές/ τριες ήταν επί πτυχίο.

Σχήμα 2: Συμμετέχοντες φοιτητές ΤΕΦΑΑ ανά έτος

Οι ειδικότητες των φοιτητών ομαδοποιήθηκαν σε τρεις κατηγορίες:

- Ειδικότητα Αγωνιστικού αθλητισμού,
- Ειδικότητα Παιδαγωγικών & Ειδικής Αγωγής,
- Ειδικότητα Αναψυχής & Οργάνωσης Διοίκησης

Ερευνητική Διαδικασία

Η συλλογή των δεδομένων έγινε σε διαφορετικά μέρη και σε διαφορετικές ημερομηνίες. Αυτό έγινε σκόπιμα, ώστε το δείγμα να είναι όσο γίνεται πιο αντιπροσωπευτικό για την Ελλάδα. Έτσι, τα ερωτηματολόγια των καθηγητών Φυσικής Αγωγής συλλέχθηκαν α) από το ‘Σεμινάριο Ολυμπιακής Παιδείας’ που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα κατά το χρονικό διάστημα 10 – 14 Δεκεμβρίου του 2001, β) από το ‘Συνέδριο Οργάνωσης & Διοίκησης’ που διεξήχθη στα Τρίκαλα στις ημερομηνίες 14 – 16 Δεκεμβρίου του 2001 και γ) από το ‘Συνέδριο της Ένωσης Γυμναστών Βορείου Ελλάδος’ που έγινε στην Θεσσαλονίκη από τις 5 – 7 Απριλίου του 2002. Η συλλογή των ερωτηματολογίων των φοιτητών έγινε στο ‘Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας’ και στα προαναφερθέντα συνέδρια. Οι συμμετέχοντες διαβεβαιώθηκαν για την εμπιστευτικότητα και την ανωνυμία των απαντήσεών τους.

Αποτελέσματα

Προσαρμογή ερωτηματολογίου TCQ- PE

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε ήταν του McBride (1993), το οποίο στην αρχική του μορφή αποτελούταν από 15 κλειστές ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο μεταφράστηκε στα Ελληνικά (ευθεία μετάφραση) και έπειτα ξανά μεταφράστηκε από τα

Ελληνικά στα Αγγλικά (αντίστροφη μετάφραση) για να διαπιστωθεί η ορθότητα της μετάφρασης. Και στις δύο περιπτώσεις, δηλαδή και στην ευθεία και στην αντίστροφη μετάφραση, τα αποτελέσματα της μετάφρασης εξετάστηκαν και από τρίτα άτομα. Για την εγκυρότητα του περιεχομένου ακολούθησε έλεγχος από 8 άτομα λαμβάνοντας υπόψη τα Ελληνικά δεδομένα. Κάποιες από τις ερωτήσεις του TCQ-PE κρίθηκε σκόπιμο να διαγραφούν, επειδή δεν ανταποκρίνονταν στην ελληνική πραγματικότητα. Για παράδειγμα: «Έλλειψη διοικητικής ενίσχυσης για το πρόγραμμα της Φυσικής Αγωγής», «Τα καταφέρνω καλά, όταν ο επόπτης είναι παρών». Κάποιες ερωτήσεις επίσης τροποποιήθηκαν έτσι ώστε να έχουν νόημα για τους Έλληνες καθηγητές Φυσικής Αγωγής. Οι ερωτήσεις που προέκυψαν τελικά ήταν 11 και οι απαντήσεις δίνονταν σε κλίμακα από (1) «Δεν με ανησυχεί καθόλου» έως (5) «Με ανησυχεί πάρα πολύ» (Παράρτημα Α).

Η παραγοντική ανάλυση, η οποία βασίστηκε στο Correlation Matrix, έδειξε ότι στο ερωτηματολόγιο διακρίνονται δύο παράγοντες (πίνακας 1). Ο ένας παράγοντας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις που αφορούν στις ανησυχίες των καθηγητών για άμεσα θέματα που άπτονται της διδασκαλίας του μαθήματος στα παιδιά, όπως σχέσεις με μαθητές, γνώσεις, αξιολόγηση μαθητών, έλεγχος τάξης κ.ά. Ο άλλος παράγοντας περιλαμβάνει τις ερωτήσεις που αναφέρονται στις ανησυχίες των καθηγητών για έμμεσα θέματα που αφορούν στη διδασκαλία, όπως μέσα διδασκαλίας, αξιολόγηση καθηγητών, σχέσεις με συναδέλφους, κ.ά. Αναλυτικότερα, οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ομαδοποιήθηκαν σε δύο παράγοντες οι οποίοι ερμήνευαν το 59,1% της συνολικής διακύμανσης. Οι φορτίσεις ανά παράγοντα σύμφωνα με την ανάλυση (Principal Component) παραθέτονται στον πίνακα 2. Η περιστροφή των αξόνων των παραγόντων έγινε με oblimax rotation λόγω υψηλής συσχέτισης των 2 παραγόντων. Οι δύο παράγοντες είχαν ιδιοτιμές (eigenvalues) μεγαλύτερες από 1. Οι φορτίσεις των παραγόντων απεικονίζονται στον πίνακα 2 όπου εμφανίζονται οι τιμές πάνω

από .50. Η ερώτηση 8 φόρτωνε περίπου με την ίδια βαρύτητα και στους δύο παράγοντες για αυτό και δεν συμπεριλήφθηκε στις περαιτέρω αναλύσεις.

Πίνακας 1: Πίνακας συσχέτιση θεμάτων

Correlation	Ερ.1	Ερ.2	Ερ.4	Ερ.5	Ερ.6	Ερ.7	Ερ.11	Ερ.3	Ερ.9	Ερ.10	Ερ.8
Ερ.1	1.00	.62	.54	.52	.58	.54	.51	.24	.38	.46	.40
Ερ.2		1.00	.49	.47	.51	.48	.48	.24	.31	.38	.35
Ερ.4			1.00	.64	.56	.52	.53	.27	.26	.31	.41
Ερ.5				1.00	.52	.53	.53	.25	.26	.32	.43
Ερ.6					1.00	.63	.55	.24	.40	.45	.46
Ερ.7						1.00	.61	.29	.40	.42	.52
Ερ.11							1.00	.30	.40	.49	.44
Ερ.3								1.00	.29	.25	.31
Ερ.9									1.00	.56	.37
Ερ.10										1.00	.39
Ερ.8											1.00

Πίνακας 2: Παραγοντική ανάλυση ερωτηματολογίου ανησυχιών καθηγητών φυσικής αγωγής

αα	Ερωτήσεις	Άμεσος	Έμμεσος
1.	Σχέση με τα παιδιά	.719	
2.	Δίκαιη βαθμολογία	.700	
3.	Απαραίτητα υλικά		.535
4.	Διατήρηση	.823	
5.	Ανάπτυξη ηθικών	.804	
6.	Έλεγχος τάξης	.708	
7.	Εφαρμογή μαθήματος	.683	
8.	Παιδιά με		
9.	Αξιολόγηση		.834
10.	Αποδοχή από		.759
11.	Απαραίτητες γνώσεις	.640	

Πίνακας 3: Ανάλυση αξιοπιστίας και μέσοι όροι ερωτηματολογίου ανησυχιών καθηγητών φυσικής αγωγής

<u>item</u>	<u>M</u>	<u>SD</u>	<u>Item- total</u>	<u>Alpha if item deleted</u>
1	3.66	1.38	.71	.87
2	3.53	1.35	.64	.88
3	4.13	1.00	.30	.71
4	4.14	1.11	.69	.87
5	4.04	1.14	.67	.87
6	3.66	1.37	.71	.87
7	3.60	1.34	.70	.87
9	3.04	1.38	.55	.38
10	2.99	1.41	.52	.43
11	3.92	1.35	.67	.87

Οι αναλύσεις αξιοπιστίας και οι μέσοι όροι των ερωτήσεων παρουσιάζονται στον πίνακα 3. Ο δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας του άμεσου παράγοντα ήταν $\alpha = .89$, και του έμμεσου παράγοντα ήταν $\alpha = .70$.

Καταγραφή ανησυχιών

Η ανάλυση σύγκρισης μέσων όρων ανεξάρτητων δειγμάτων (καθηγητών φυσικής αγωγής και φοιτητών) έδειξε ότι οι φοιτητές είχαν σημαντικά υψηλότερες άμεσες ανησυχίες σε σχέση με τους καθηγητές με $F(538) = 26.5, p < .05$. Επίσης, οι φοιτητές είχαν σημαντικά υψηλότερες έμμεσες ανησυχίες σε σχέση με τους καθηγητές με $F(536) = 3.2, p < .001$.

Πίνακας 4: Οι μέσοι όροι ανά παράγοντα για κάθε ομάδα

Ανησυχίες	Ομάδα	<u>N</u>	<u>M</u>	<u>SD</u>
Άμεσες	ΚΦΑ	333	3.71	1.09
	Φοιτητές	205	3.93	.83
Έμμεσες	ΚΦΑ	333	3.19	.97
	Φοιτητές	203	3.71	.89

Η ανάλυση σύγκρισης μέσων όρων ανεξάρτητων δειγμάτων (άνδρες και γυναίκες) έδειξε ότι οι γυναίκες είχαν σημαντικά υψηλότερες έμμεσες ανησυχίες σε σχέση με τους άνδρες με $F(538) = 2.25, p < .05$. Επίσης, οι γυναίκες είχαν επίσης υψηλότερες άμεσες ανησυχίες σε σχέση με τους άνδρες, όπως φαίνεται και στον πίνακα 5, η διαφορά όμως δεν ήταν σημαντική.

Πίνακας 5: Οι μέσοι όροι ανά παράγοντα σε σχέση με το φύλο

Ανησυχίες	Ομάδα	<u>N</u>	<u>M</u>	<u>SD</u>
Άμεσες	Άνδρες	272	3.74	1.05
	Γυναίκες	266	3.85	.95
Έμμεσες	Άνδρες	272	3.27	1.00
	Γυναίκες	264	3.51	.93

Συζήτηση – Συμπεράσματα

Η αρχική προσπάθεια προσαρμογής ενός εργαλείου μέτρησης στην Ελλάδα για την αξιολόγηση των ανησυχιών των καθηγητών φυσικής αγωγής, καθώς και η καταγραφή των ανησυχιών των υπηρεσιακών και μη καθηγητών φυσικής αγωγής αποτέλεσαν το βασικό σκοπό για τον οποίο εκπονήθηκε αυτή η έρευνα.

Όσον αφορά στην προσαρμογή του ερωτηματολογίου, οι δύο παράγοντες που προέκυψαν από την παραγοντική ανάλυση δε φαίνεται να συμφωνούν – όπως αναμενόταν - με τις περιοχές ‘Στόχου’, ‘Εγώ’ και ‘Αντίκτυπου’ που πρότεινε η Fuller (1969), διότι οι αποκλίσεις από το αρχικό ερωτηματολόγιο ήταν σημαντικές. Παρόμοιες ασυμφωνίες

παρουσιάστηκαν και σε άλλες μελέτες (Meek, & Behets, 1999; Hynes- Dusel, 1999; Behets, 1990). Όμως, ακόμα κι αν οι τρεις ευδιάκριτες κατηγορίες ανησυχίας είναι αναγνωρισμένες και καθορισμένες σε κάποια δείγματα, κάποια επικάλυψη μπορεί να αναμένεται. Τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά είναι μεταβλητά και όταν προσπαθούμε να τα ταξινομήσουμε σε ξεχωριστά και ευδιάκριτα θέματα για ερωτηματολόγια, η προσπάθεια δεν είναι πάντα επιτυχή. Παρόλα αυτά το ερωτηματολόγιο επιδέχεται βελτιώσεις, κυρίως ως προς τον αριθμό των ερωτήσεων στον έμμεσο παράγοντα αλλά και πιθανά στην προσθήκη και άλλων παραγόντων που συνιστούν επιπλέον ανησυχίες των καθηγητών φυσικής αγωγής. Προτείνεται λοιπόν αρχικά μια σειρά από συνεντεύξεις με καθηγητές φυσικής αγωγής για να εντοπιστούν και άλλοι παράγοντες ανησυχιών και στην συνέχεια μια νέα προσαρμογή του ερωτηματολογίου.

Οι διαφορές που παρουσιάστηκαν μεταξύ φοιτητών και καθηγητών με διδακτική εμπειρία ήταν αναμενόμενη και συμφωνεί με τις διαπιστώσεις των Vanden- Auwiele, Y., Bakker, F., Biddle, S., Durand, M., Seiler, R. (1999). Ταυτόχρονα αυτό αποτελεί ένδειξη ότι το ερωτηματολόγιο έχει την ικανότητα διάκρισης μεταξύ ομάδων με διαφορετική διδακτική εμπειρία.

Οι διαφορές που εντοπίστηκαν στο φύλο μόνο για τις έμμεσες ανησυχίες των καθηγητών δείχνουν ότι οι γυναίκες έχουν υψηλότερες ανησυχίες για θέματα που αφορούν στην αξιολόγηση, στις σχέσεις με συναδέλφους και στην επάρκεια υλικοτεχνικής υποδομής. Σε μελλοντική έρευνα θα είχε ενδιαφέρον να συλλεχθούν στοιχεία που να δικαιολογούν αυτές τις διαφορές. Μέσα από έρευνες για τις ανησυχίες μπορούν να αποτυπωθούν τα προβλήματα και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο καθηγητής Φυσικής Αγωγής από την έλλειψη στοιχειώδους βοήθειας και ενίσχυσης, τόσο από άψυχους παράγοντες (αναλυτικά προγράμματα, στάσιμα τις τελευταίες δεκαετίες χωρίς να παρέχουν άμεση βοήθεια στη

διάρθρωση ενός προγραμματισμού), όσο και από έμψυχους παράγοντες (προϊσταμένους, σχολικούς συμβούλους).

Επιπλέον, μέσα από το ερωτηματολόγιο μπορεί κανείς να αποκομίσει σημαντικές πληροφορίες ως προς τις δυσκολίες διδασκαλίας του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, όπως ο μειωμένος υλικοτεχνικός εξοπλισμός, η μειωμένη αυτοπεποίθηση των καθηγητών για καινοτομίες στην διδασκαλία τους, καθώς και η ανυπαρξία οργάνου αξιολόγησης, οι οποίες φανερώνουν αυξημένο το βαθμό ανησυχίας. Ο Κ.Φ.Α θέλει συχνά να ενημερώνεται για την επιτυχία ή μη του εκπαιδευτικού του έργου και να παίρνει ανατροφοδότηση ή παροχή συμβουλών για αποτελεσματικότερη διδασκαλία, κάτι που μπορεί να εξασφαλιστεί από ένα κατάλληλο σύστημα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού του έργου αλλά και από καθοδήγηση και επιμόρφωση από τους ειδικούς σχολικούς συμβούλους.

Οι ανησυχίες θα εμμένουν πάντα τόσο για τον υπηρεσιακό καθηγητή φυσικής αγωγής όσο και για τον μη. Αυτές οι ανησυχίες θα αλλάζουν πάντα. Μελλοντικές μελέτες προτείνεται να συλλέξουν και ποιοτικά δεδομένα για την καταγραφή των ανησυχιών των Ελλήνων καθηγητών φυσικής αγωγής, οι οποίες μπορεί να διαφέρουν από αυτές των άλλων χωρών λόγω διαφορών τόσο στην κουλτούρα όσο και στις διαφορές των εκπαιδευτικών μας συστημάτων (Meek& Behets, 1999). Επίσης, παρεμβάσεις για την μείωση των ανησυχιών σε φοιτητές, έτσι ώστε να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι, αλλά και σε καθηγητές που βρίσκονται στην εκπαίδευση για αποτελεσματικότερη διδασκαλία του μαθήματος θα βοηθούσαν στην αναβάθμιση του μαθήματος της φυσικής αγωγής. Τα αποτελέσματα τέτοιων ερευνών όχι μόνο θα βοηθούσαν στον καλύτερο σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών στους φοιτητές φυσικής αγωγής αλλά και θα μπορούσαν να δώσουν και χρήσιμα στοιχεία στα στελέχη της δημόσιας εκπαίδευσης για προσαρμογές των προγραμμάτων φυσικής αγωγής στα Ελληνικά σχολεία.

Σημασία για την φυσική αγωγή

Η ύπαρξη έγκυρων και αξιόπιστων εργαλείων για την καταγραφή και αξιολόγηση των ανησυχιών των καθηγητών και φοιτητών φυσικής αγωγής μπορεί να βοηθήσει στην βελτίωση του μαθήματος της φυσικής αγωγής στην εκπαίδευση. Το ερωτηματολόγιο μπορεί να αποτυπώσει ανησυχίες καθηγητών φυσικής αγωγής που υπηρετούν στην εκπαίδευση και από την αξιολόγηση των πληροφοριών που θα συλλεχθούν μπορούν να καθοριστούν περαιτέρω ενέργειες για την αντιμετώπιση των ανησυχιών (π.χ. βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων, διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων, κ.ά.). Αντίστοιχα, η αποτύπωση των ανησυχιών των φοιτητών φυσικής αγωγής μπορούν να δώσουν χρήσιμες πληροφορίες για την καλύτερη εκπαίδευση τους, τροποποιώντας ή προσθέτοντας μαθήματα θεωρητικά ή πρακτικά ώστε να προετοιμάζονται καλύτερα για την μελλοντική διδασκαλία του μαθήματος στην εκπαίδευση.

Σημασία για την ποιότητα ζωής

Η βελτίωση της διδασκαλίας του μαθήματος φυσικής αγωγής στην εκπαίδευση μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο και στην ποιότητα ζωής των μαθητών και μαθητριών. Κινητικές δεξιότητες, στάσεις ως προς την άσκηση, και γνώσεις που αποκτούνται μέσα από το μάθημα φυσικής αγωγής ακολουθούν τα παιδιά στην εξωσχολική και μετέπειτα ζωή τους και τα οδηγούν προς ένα φυσικά δραστήριο τρόπο ζωής. Η θετική σχέση μεταξύ φυσικής δραστηριότητας, υγείας και ποιότητας ζωής και είναι αδιαμφισβήτητη.

Βιβλιογραφία

- Behets, D. (1990). Concerns of preservice physical education teachers. *Journal of teaching in physical education*, 10, 66- 75.
- Boggess, T. E., McBride, R., & Griffey, D. C. (1985). The concerns of physical education teachers: A developmental view. *Journal of teaching in physical education*, 4, 202- 211.
- Fuller, F. F. (1969). Concerns of teachers: A developmental conceptualisation. *American Educational Research Journal*, 6, 207-226.
- George, A. A. (1978). Measuring self, task and impact concerns: A manual for use of the teacher concerns questionnaire. University of Texas, R & D Centre for Teacher Education, Austin, TX.
- Hynes – Dusel, J.M. (1999). Physical Education Student Teacher Concerns. *The Physical Educator*, 56(1), 33- 48.
- McBride, R. (1993). The TCQ- PE: An Adaption of the Teacher Concerns Questionnaire Instrument to a Physical Education Setting. *Journal of Teaching in Physical Education*, 12(2), 188- 196.
- Meek, G. A. (1996). The TCQ with Preservice Physical Educators in Great Britain: being concerned about concerns. *Journal of Teaching in Physical Education*, 5, 149- 156.
- Meek, G. A., Behets, D. (1999). Physical education teachers' concerns towards teaching. *Teaching and Teacher Education*, 15, 497- 505.
- Vanden- Auwiele, Y., Bakker, F., Biddle, S., Durand, M., Seiler, R. (1999). *Phychology for physical educators*. Human Kinetics.

Παράρτημα Α

Έχεις ανησυχίες σχετικά με την διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής αγωγής στο σχολείο?

Οι φοιτητές και φοιτήτριες της ειδικότητας Σχολικής Φυσικής Αγωγής θέλουν να μάθουν:

«τι ανησυχεί τους Καθηγητές Φυσικής Αγωγής που διδάσκουν στα σχολεία; »

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι **ανώνυμο και εμπιστευτικό!!**

Φύλο: Α ____ Γ ____ Ηλικία ____

Ειδικότητα: _____

Χρόνια προϋπηρεσίας σε σχολεία: _____

Για να απαντήσεις σκέψου ...

...πόσο πολύ σε ανησυχούν τα παρακάτω στην διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής?

(κύκλωσε έναν αριθμό από το 1 έως το 5 ανάλογα με το πόσο σε ανησυχεί η κάθε πρόταση)

Δεν με ανησυχεί καθόλου
Με ανησυχεί λίγο
Με ανησυχεί έτσι και έτσι
Με ανησυχεί πολύ
Με ανησυχεί πάρα πολύ

1. Αν έχω καλές σχέσεις με τους μαθητές/τριες.	1	2	3	4	5
2. Αν βαθμολογώ δίκαια τους μαθητές/τριες.	1	2	3	4	5
3. Αν έχω τα απαραίτητα μέσα για την διδασκαλία του μαθήματος (αθλητικό υλικό, εγκαταστάσεις κ.τ.λ.).	1	2	3	4	5
4. Αν κρατώ το ενδιαφέρον των μαθητών/τριων για το μάθημα	1	2	3	4	5
5. Αν μπορώ να αναπτύξω και στοιχεία του χαρακτήρα των μαθητών / τριων (υπευθυνότητα, συνεργασία, εντιμότητα, αυτοέλεγχο, κ.λ.π.).	1	2	3	4	5
6. Αν έχω τον έλεγχο της τάξης.	1	2	3	4	5
7. Αν μπορώ να σχεδιάσω και να εφαρμόσω ένα πρόγραμμα για το μάθημα της Φυσικής αγωγής.	1	2	3	4	5
8. Αν μπορώ να αντιμετωπίσω μαθητές /τριες με ιδιαιτερότητες (νοητικές δυσκολίες, κινητικές δυσκολίες, δύσκολες συμπεριφορές).	1	2	3	4	5
9. Αν αξιολογούμαι για την δουλειά μου.	1	2	3	4	5
10. Αν με αποδέχονται οι συνάδελφοι - καθηγητές.	1	2	3	4	5
11. Αν έχω όλες τις απαραίτητες γνώσεις για να διδάξω.	1	2	3	4	5

Τι άλλο σε ανησυχεί?
